

Rättsavdelningen
Enheten för hälso- och sjukvårdsjuridik
Jonas Widell
Jonas.widell@socialstyrelsen.se

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Socialstyrelsens yttrande över promemorian Bättre konsekvensutredningar (Ds 2022:22)

Finansdepartementets dnr: Fi2022/02452

Socialstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslagen i promemorian med de synpunkter som redovisas nedan.

Socialstyrelsen ställer sig positiv till förslagen som syftar till att stärka kvaliteten i konsekvensutredningar. Det är även välkommet att det betonas att konsekvensutredningar ska stå i proportion till förslagets eller beslutets omfattning och effekter.

3.1.2 Organisation och ansvar

I avsnittet med rubriken Andra myndigheter med särskilda uppgifter inom området anges att Socialstyrelsen har till uppgift att stödja andra myndigheter i arbetet med konsekvensutredningar. Socialstyrelsen vill påtala att myndigheten inte har något sådant uppdrag.

6.1 En ny konsekvensförordning ska införas

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget att införa en ny förordning om framtagande av konsekvensutredningar. Att samla den idag splittrade regleringen på ett ställe ökar tydligheten och underlättar vid tillämpningen.

6.2.3 Förvaltningsmyndigheter ska redovisa en konsekvensutredning när de ger in förslag om regeländringar

Socialstyrelsen avstyrker förslaget att förvaltningsmyndigheter under regeringen ska redovisa en konsekvensutredning när de ger in förslag till regeringen eller Regeringskansliet om att regeringen ska besluta om eller föreslå nya eller ändrade regler.

Socialstyrelsen är tveksam till att det är ändamålsenligt att förvaltningsmyndigheter som ger in förslag om regeländringar till regeringen alltid ska redovisa en konsekvensutredning när förslag lämnas. En framställan kan ges in av flera olika skäl och den kan se ut på olika vis. Det är inte alltid ändamålsenligt eller proportionerligt att i ett så tidigt skede genomföra en konsekvensutredning.

Vissa framställningar innehåller kompletta och genomarbetade förslag till regeländringar. Vid andra tillfällen vill myndigheten uppmärksamma regeringen på att en viss regeländring behöver övervägas och i så fall utredas vidare utan att det står klart att så måste ske. En myndighet kan även behöva uppmärksamma regeringen på ett behov av skyndsamma justeringar i ett regelverk. I de sistnämnda situationerna kan det framstå som omständligt och tidsödande att redovisa en fullständig konsekvensutredning.

Behovet av en fullständig konsekvensutredning kan även variera när Socialstyrelsen lämnar författningsförslag i samband med ett regeringsuppdrag. Enligt Socialstyrelsens uppfattning är det lämpligt att bibehålla en viss flexibilitet så att regeringen, liksom idag, kan ange i varje enskilt uppdrag om konsekvensutredning ska göras eller inte.

6.3.1. Flera av konsekvensutredningsförfordningens krav ska fortsätta gälla

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget att de nuvarande reglerna i huvudsak oförändrade förs över till den nya konsekvensförfordningen. Det är välkommet att det betonas att konsekvensutredningar ska stå i proportion till förslagets eller beslutets omfattning och effekter.

6.3.2 Nya krav på innehållet i konsekvensutredningar ska införas

Socialstyrelsen ställer sig i huvudsak bakom de förslagna kraven på innehållet i konsekvensutredningarna.

Socialstyrelsen ser vissa svårigheter med att analysen ska innehålla en särskild beskrivning och beräkning av förslagets eller beslutets effekter av betydelse för minskade eller ökade utsläpp eller upptag av växthusgaser i Sverige respektive i utlandet. Beroende på vad förslagen handlar om är det inte alltid ändamålsenligt eller relevant. Det kan även vara svårt för myndigheten att få tillgång till information om hur våra förslag kan tänkas påverka utsläpp eller upptag av växthusgaser.

Socialstyrelsen vill också lyfta svårigheten med att analysen alltid ska innehålla en redogörelse för hur det säkerställts att förslagets eller beslutets utformning inte medför mer långtgående kostnader eller begränsningar än nödvändigt för att uppnå dess syfte. Inom Socialstyrelsens ansvarsområden finns inte alltid tillgängliga data som kan användas som underlag vid myndighetens beräkningar. Detta gör det svårare att utreda den samhällsekonomiska nyttan ställd mot den samhällsekonomiska kostnaden, såväl för olika aktörer eller för samhället i stort. Oftast finns inte rätt parametrar eller tillgång på data inom området för att göra den typen av beräkningar.

6.4.2 Ökade dokumentationskrav

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget att det inför beslut om föreskrifter eller allmänna råd ska dokumenteras vilka aktörer som getts tillfälle att yttra sig över föreskrifterna eller råden, och över den bakomliggande konsekvensutredningen.

Myndigheten dokumenterar redan idag vilka aktörer som ges tillfälle att yttra sig över våra förslag till föreskrifter eller allmänna råd med tillhörande konsekvensutredning. Vi uppfattar därför att förslaget inte kommer att medföra att vi behöver ändra våra rutiner och arbetssätt.

6.5.1 Ekonomistyrningsverket ska ansvara för konsekvensutredningar

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget att Ekonomistyrningsverket ska ansvara för metodutveckling, vägledning och utbildning i arbetet med konsekvensutredningar.

Det är positivt att Ekonomistyrningsverket ges en sådan stödjande roll. Socialstyrelsen anser att det exempelvis vore värdefullt med återkommande utbildningar på området, gärna vid några tillfällen per år. Socialstyrelsen ser också ett värde i att myndigheter som arbetar med konsekvensutredningar kan träffas för gemensamma diskussioner kring olika frågeställningar som kan komma att uppstå i arbetet med konsekvensutredningar.

8.6.2 Sammantagen bedömning av förslagets konsekvenser för direkt berörda parter

Socialstyrelsen kan konstatera att förslagen med utökade krav på konsekvensutredningar kommer att medföra en ökad arbetsbelastning för myndigheten och behovet av resurser kommer att öka.

Om förslagen genomförs i sin helhet kommer myndigheten alltid behöva genomföra konsekvensutredningar i enlighet med den föreslagna förordningen såväl när vi på eget initiativ framställer om regeländringar som när vi lämnar författningsförslag som en del av ett regeringsuppdrag. Exempelvis kommer myndigheten att ha fler externa kontakter och även i högre utsträckning hämta in kunskap genom enkätutskick till berörda aktörer och genom att sammanställa och beräkna statistik från databaser.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Pär Ödman. I den slutliga handläggningen har enhetschefen Emil Bergschöld deltagit. Rättssakkunnige Jonas Widell har varit föredragande.

För Socialstyrelsen

Pär Ödman

Jonas Widell